

Läroplanskoppling
finns på sista sidan

Lärarhandledning

Förstå sammanhanget – månlandningen

Längd: 5 min

Ålder: från 13 år

Ämne: historia

Språk: svenska, franska

Produktionsland:
Frankrike, 2019

Svensk distribution:
Cinebox, 2019

Ansvarig utgivare:
Ann Nordström

Filmnr: EDU0149

Nyckelord

Kalla kriget • månlandningen

USA • Sovjetunionen

Armstrong • Gagarin

Apolloprogrammet

Sputnik

20 juli 1969. Efter fyra dagar i rymden, sätter den amerikanska astronauten Neil Armstrong sin vänstra fot på månen. Bilden när den amerikanska flaggan placeras på månens yta symboliserar segern i rymdkapplöpningen. Men vad handlade den om?

Referat

Efter det andra världskrigets slut inleddes det som kom att kallas kalla kriget. En maktkamp uppstod mellan USA och Sovjetunionen och en av de mest påtagliga delarna blev rymdforskningen. De första segrarna blev sovjetiska. 1957 skickade de ut den första konstgjorda satelliten, Sputnik, i omloppsbana runt jorden. Strax därefter skickade de iväg en satellit med passagerare i form av hunden Lajka. 1961 blev Jurij Gagarin den första människan i rymden och Sovjetunionen hann ännu en gång före USA. En månad efter skickades den första amerikanen ut och Kennedy höll sedan ett tal där han berättade om den stora satsningen på Apolloprogrammet. Den resulterade i att USA 1969 var redo att skicka iväg de första människorna till månen. Trots problem på vägen där de efter ett felaktigt larm tappade fokus och hamnade ur kurs lyckades de till slut landa på månen. Neil Armstrong blev den första människan som satte fötterna på månen och yttrade de berömda orden "ett litet steg för en människa - ett jättesteg för mänskligheten".

Resan tillbaka gick bra och de hyllades som hjältar när de kom hem. Det gjordes efter detta fler rymdresor men i samband med den ekonomiska krisen under 1970-talet lades Apolloprogrammet ner.

Arbeta med filmen

Förstå sammanhanget – månlandningen

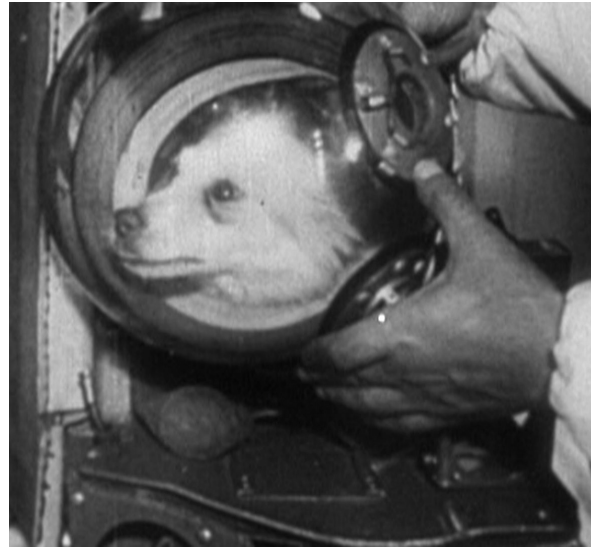
Före filmvisning

Filmen passar bra att visa i samband med att klassen läser om kalla kriget och tiden efter andra världskriget. Om den används i annat sammanhang är det bra att ge en bakgrundsbild till kalla kriget. Det kan även vara bra att låta eleverna själva diskutera först för att få en uppfattning om deras förkunskaper och lyssna till vilka frågor som väcks? Här är några förslag till frågeställningar att utgå ifrån:

- Vad är en måne egentligen? Hur påverkar den jorden?
- Vad menas med omloppsbana?
- Vad är en satellit? Vad används de konstgjorda satelliterna till?
- När tror ni att den första människan satte sin fot på månen?

Frågor efter filmvisning

1. Vad menas med kalla kriget?
2. Vilket land var först med att sätta en satellit i omloppsbana runt jorden? Vad kallades satelliten?
3. Vem var Lajka?
4. Vilket viktigt framsteg gjordes 1961?
5. Vad lovade president Kennedy i sitt tal samma år?
6. Varför var det så viktigt för USA och Sovjetunionen att vinna kapplöpningen?
7. Varför upphörde Apolloprojektet på 1970-talet?
8. Är det värt att idag satsa mycket pengar på rymdforskning?
9. Vilka tycker ni är de största framstegen som gjorts inom rymdforskningen? Vilket har störst betydelse för oss idag?

Arbete efter filmen

Övning

- Be eleverna diskutera framtiden? Hur långt tror de att rymdforskningen har nått om 50 år? Hur viktigt är det att satsa pengar på rymdforskning? Vad tycker ni skulle vara det viktigaste projektet att försöka lyckas med? Skulle ni kunna tänka er att delta i ett projekt där ni ska bosätta er på planeten mars? Det ger bra träning för förmågan att föra utvecklade resonemang inom SO. Nedan finns ett förslag på modell som kan användas och under rubriken sök vidare finns förslag på texter att utgå ifrån. Be elevernas att först fylla i viktiga händelser på en tidslinje och sedan fundera över framtiden.

Modell till övning

1957
Vad hände?

1961
Vad hände?

1969
Vad hände?

Vad hände efter det?

Vad kommer att hända i
framtiden?

Vad vill ni ska hända i
framtiden?

Sök vidare

Förstå sammanhanget – månlandningen

Länktips

Ny teknik

Samlade artiklar om månlandningar från tidningen Ny Teknik. Särskilt rekommenderas artikeln om vilka andra länder som genomfört månlandningar.

SO-rummet

På so-rummet går det att läsa texter hitta länkar till filmer och presentationer om rymdresorna.

SO-rummets sida om kalla kriget. Här finns artiklar och länkar till filmer och podcasts.

Tekniska museet

<https://www.tekniskamuseet.se/lar-dig-mer/rymden/forsta-resan-till-manen/>

Landlantbruk

Intressant artikel om rymdforskningens spridning till andra områden, i det här fallet jordbruket.

Artikel om forskningen kring att odla mat i rymden.

Filmtips

Dolda tillgångar (2016)

Apollo 13 (1995)

Läroplanskoppling

Förstå sammanhanget – månlandningen

Hela serien "Förstå sammanhanget" passar in i stora delar av syftesbeskrivningen för ämnet historia i årskurs 7-9. Särskilt väl passar följande:

- Undervisningen ska ge eleverna förutsättningar att utveckla kunskaper om historiska förhållanden, historiska begrepp och metoder och om hur historia kan användas för olika syften. Den ska också bidra till att eleverna utvecklar historiska kunskaper om likheter och skillnader i människors levnadsvillkor och värderingar.
- Undervisningen ska ge eleverna förutsättningar att tillägna sig en historisk referensram och en fördjupad förståelse för nutiden. De ska också få möjlighet att utveckla en kronologisk överblick över hur kvinnor och män genom tiderna har skapat och förändrat samhällen och kulturer.
- Undervisningen ska vidare bidra till att eleverna utvecklar förståelse för att varje tids människor måste bedömas utifrån sin samtids villkor och värderingar.

Filmen *Förstå sammanhanget – månlandningen* passar bra för undervisning i ämnet historia i grundskolan och gymnasiet. Nedan förslag på centralt innehåll från Lgr11 och kursmål från Gy11, se www.skolverket.se.

Historia, åk 7-9, Lgr11

Demokratisering, efterkrigstid och globalisering, cirka 1900 till nutid

- Kalla krigets konflikter, Sovjetunionens sönderfall och nya maktförhållanden i världen.

Historia 1a1, 50p, Gy11

Centralt innehåll

- Industrialisering och demokratisering under 1800- och 1900-talen i Sverige och globalt samt viktiga globala förändringsprocesser och händelser, till exempel migration, fredssträvanden, resursfördelning och ökat välbefinnande, teknisk utveckling, internationellt samarbete, mänskliga rättigheter och jämställdhet men också kolonialism, diktaturer, folkmord och konflikter. Långsiktiga historiska perspektiv på förändrade maktförhållanden och olika historiska förklaringar till dem.

